

Elena Ferrante

PRÍBEH NOVÉHO PRIEZVSKA

Preklad Ivana Dobrákovová

Pokračovanie románu
GENIÁLNA PRIATELKA

INAQUE

PRÍBEH NOVÉHO PRIEZVSKA

NEAPOLSKÁ SÁGA

GENIÁLNA PRIATEĽKA

Príbeh dvoch priateľiek Eleny a Lily začína v päťdesiatych rokoch v chudobnej, ale energetickej neapolskej štvrti. Ich priateľstvo je jedinečné, nepredvídateľné, a pritom prirodzené.

PRÍBEH NOVÉHO PRIEZVISKA

Lila sa vydala a začala pracovať v rodinnom podniku svojho manžela; Elena zatiaľ pokračuje v štúdiu a objavuje svet za hranicami štvrte, ktorá pre ňu začína byť dusivá. Láska, žiarlivosť, sloboda, záväzok a predovšetkým priateľstvo, ktoré dokáže prekonať aj tie najrozporupľejšie pocity dospievania a hľadania svojej životnej cesty.

TÍ, ČO ODCHÁDZAJÚ, TÍ, ČO ZOSTÁVAJÚ

Končia sa šesťdesiate roky a rebelantská Lila a jej celoživotná priateľka Elena prežívajú prvé roky dospelého života. Dramatické spoločenské zmeny tohto obdobia otvárajú pre obe priateľky brány do radikálne odlišného sveta.

PRÍBEH STRATENEJ DCÉRY

Záverečný diel podmanivej ságy o priateľstve Eleny a Lily čitateľa vracia na začiatok do chvíle, keď sa Elena rozhodla ich príbeh napísať, do momentu, keď Lila zmizla bez stopy.

ELENA FERRANTE

Príbeh nového priezviska

ELENA FERRANTE

Príbeh nového priezviska

*z taliančiny preložila
Ivana Dobráková*

INAQUE
2016

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore talianskeho Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce.

Copyright © 2012 by Edizioni e/o

Translation © Ivana Dobráková 2016
Redakcia a korektúry Martina Kubealaková, Aňa Ostrihoňová
Obálka © Lenka Rajčanová

Slovak edition © Inaque 2016

ISBN 978-80-89737-35-2
ISBN E-BOOK 978-80-89737-57-4

ZOZNAM POSTÁV A ZHRNUTIE UDALOSTÍ Z PRVÉHO DIELU

Rodina Cerullovcov (rodina šustra):

Fernando Cerullo, obuvník, Lilin otec. Dcére po ukončení základnej školy neumožnil pokračovať v štúdiu.

Nunzia Cerullová, Lilina matka. S dcérou si rozumie, ale nemá dostatočnú autoritu, aby ju podporila proti otcovi.

Raffaella Cerullová, prezývaná *Lina* či *Lila*. Narodila sa v auguste 1944. Keď má šesťdesiatšesť rokov, zmizne z Neapola bez jedinej stopy. Vynikajúca žiačka, v desiatich rokoch napíše príbeh s názvom *Modrá víla*. Zanechá štúdium po koncoročnej skúške na základnej škole a priuči sa remeslu obuvníčky.

Rino Cerullo, Lilin starší brat, tiež šuster. Spolu so svojím otcom Fernandom založia vďaka Lile a peniazom Stefana Carracciho obuvnícku fabriku Cerullo. Zasnúbi sa so Stefanovou sestrou Pinucciou Carracciovou. Jeho meno nesie aj prvorođený Lilin syn.

ďalšie deti

Rodina Grecovcov (rodina vrátnika):

Elena Grecová, prezývaná *Lenuccia* alebo *Lenù*. Narodila sa v auguste 1944, je rozprávačkou dlhého príbehu, ktorý čítate. Elena ho začala písať vo chvíli, keď sa dozvedela, že jej priateľka z detstva, Lina Cerullová, ktorú ako jediná volá Lila, zmizla. Po skončení základnej školy Elena pokračuje v štúdiu s čoraz lepším prospechom. Už od raného detstva je zamilovaná do Nina Sarratoreho, ale svoju lásku tají.

Peppe, Gianni a Elisa, Elenini mladší súrodenci

otec, vrátnik na radnici

matka, žena v domácnosti. Elenu desí jej krívanie.

Rodina Carracciovcov (rodina dona Achilleho):

don Achille Carracci, obor z rozprávok, kšeftár na čiernom trhu, úžerník. Bol zavraždený.

Maria Carracciová, žena dona Achilleho, matka Stefana, Pinucie a Alfonsa. Pracuje v rodinnom údenárstve.

Stefano Carracci, syn nebohého dona Achilleho, Lilin manžel. Spravuje majetok, ktorý nazhromaždil jeho otec, a spolu so sestrou

Pinucciou, bratom Alfonsom a matkou Mariou je majiteľom prosperujúceho údenárstva.

Pinuccia, dcéra dona Achilleho. Pracuje v údenárstve. Zasnúbi sa s Liliným bratom Rinom.

Alfonso, syn dona Achilleho. V škole sedáva v lavici s Elenou. Chodí s Marisou Sarratoreovou.

Rodina Pelusovcov (rodina stolára):

Alfredo Peluso, stolár. Komunista. Sedí vo väzení, pretože ho obvinili a odsúdili za vraždu dona Achilleho.

Giuseppina Pelusová, Alfredova žena. Robotníčka v tabakovej továrni, je oddaná deťom a uväznenému manželovi.

Pasquale Peluso, najstarší syn Alfreda a Giuseppiny, murár, militantný komunist. Ako prvý si všimol Lilinu krásu a vyznal jej lásku. Nenávidí Solarovcov. Chodí s Adou Cappucciovou.

Carmela Pelusová, necháva sa prezývať aj *Carmen*. Predavačka v galantérii, Lila ju neskôr zamestná v novom Stefanovom údenárstve. Chodí s Enzom Scannom.

ďalšie deti

Rodina Cappucciovcov (rodina bláznivej vdovy):

Melina, príbuzná Nunzie Cerullovej, vdova. Umýva schodiská v domoch v starej štvrti. Bola milenkou Donata Sarratoreho, Ninovho otca. Sarratoreovci opustili štvrť práve pre tento pomer a Melina takmer zošalela.

Melinin manžel, vykladal debničky s ovocím a zeleninou na trhu a umrel za nejasných okolností.

Ada Cappucciová, Melinina dcéra. Ako dievča pomáhala matke umývať schodiská. Vďaka Lile ju zamestnajú ako predavačku v údenárstve v starej štvrti. Chodí s Pasqualem Pelusom.

Antonio Cappuccio, jej brat, automechanik. Chodí s Elenou a veľmi žiarli na Nina Sarratoreho.

ďalšie deti

Rodina Sarratoreovcov (rodina železničiara-básnika):

Donato Sarratore, železničiar, básnik, novinár. Veľký sukničkář, bol milencom Meliny Cappucciovej. Keď Elena trávi prázdniny na Ischii v tom istom dome ako Sarratoreovci, je nútená v rýchlosti ostrov opustiť, pretože Donato ju sexuálne obťažuje.

Lidia Sarratoreová, Donatova žena

Nino Sarratore, najstarší z piatich detí Donata a Lidie. Neznáša svojho otca. Je to vynikajúci študent.

Marisa Sarratoreová, Ninova sestra. Učí sa s nevalným prospechom za firemnú sekretárku. Chodí s Alfonsom Carraccim.

Pino, Clelia a Ciro Sarratoreovci, mladšie deti Donata a Lidie

Rodina Scannovcov (rodina zelovocára):

Nicola Scanno, zelovocár

Assunta Scannová, Nicolova žena

Enzo Scanno, syn Nicolu a Assunty, tiež zelovocár. Lila k nemu už od detstva pociťuje náklonnosť. Ich vzťah sa začal, keď Enzo počas školskej súťaže preukázal nečakané schopnosti v matematike. Enzo chodí s Carmen Pelusovou.

ďalšie deti

Rodina Solarovcov

(rodina majiteľa kaviarne-cukrárne U Solaru):

Silvio Solara, majiteľ kaviarne-cukrárne, monarchista, fašista, camorrista spätý s nelegálnymi obchodmi vo štvrti. Bránil zrodu obuvníckej fabriky Cerullo.

Manuela Solarová, Silviova žena, úžerníčka: vo štvrti sa všetci boja jej červeného zošita, do ktorého si zapisuje pôžičky.

Marcello a Michele Solarovci, synovia Silvia a Manuely. Namyslení, arogantní, napriek tomu sa tešia obľube dievčat vo štvrti, prirodzene okrem Lily. *Marcello* sa zamiluje do Lily, ale ona ho odmieta. *Michele*, o niečo mladší od Marcella, je chladnejší, inteligentnejší, násilnickejší. Chodí s Gigliolou, cukrárovou dcérou.

Rodina Spagnuolovcov (rodina cukrára):

pán Spagnuolo, cukrár v kaviarni-cukrárni U Solaru

Rosa Spagnuolová, cukrárova žena

Gigliola Spagnuolová, cukrárova dcéra, frajerka Micheleho Solaru

ďalšie deti

Rodina Airotovcov:

Airota, profesor gréckej literatúry

Adele, jeho žena

Mariarosa Airotová, staršia dcéra, profesorka dejín umenia v Miláne

Pietro Airola, študent

Vyučujúci:

Ferraro, učiteľ a knihovník. Keď boli Lila a Elena malé, učiteľ ich odmenil za ich čitateľskú húževnatosť.

Olivierová, učiteľka. Ako prvá si všimla Lilino a Elenino nadanie. Lila v desiatich rokoch napísala krátky príbeh s názvom *Modrá víla*. Príbeh sa veľmi páčil Elene a dala ho prečítať učiteľke Olivierovej. Ale učiteľka, nahnevaná, lebo Lilini rodičia sa rozhodli, že dcéru nepošlú na nižšiu strednú školu, sa k tomu príbehu nikdy nevyjadrila. Dokonca sa prestala Lilou zaoberať a sústredila sa len na to, aby uspela Elena.

Gerace, profesor na gymnáziu

Galianiová, profesorka na gymnáziu. Je to veľmi erudovaná vyučujúca, komunistka. Hneď ju očarí Elenina inteligencia. Požičiava jej knihy, v konflikte s učiteľom náboženstva sa postaví na jej stranu.

Ďalšie postavy:

Gino, lekárnikov syn. Elenin prvý frajer.

Nella Incardová, sesternica učiteľky Olivierovej. Žije v Barane na Ischii a ubytovala u seba Eleny, ktorá prišla na prázdniny k moru.

Armando, študent medicíny, syn profesorky Galianiovej

Nadia, študentka, dcéra profesorky Galianiovej

Bruno Soccavo, priateľ Nina Sarratoreho a syn bohatého priemyselníka zo štvrte San Giovanni a Teduccio

Franco Mari, študent

MLADOSŤ

1

Na jar roku 1966 mi veľmi rozrušená Lila zverila kovovú škatuľu s ôsmimi zošitmi. Bála sa, že si ich prečíta jej manžel, preto ich viac nemohla držať doma. Škatuľu som zobrala bez komentára, až na ironickú poznámku o tom, ako pevne ju obmotala špagátom. V tom čase bol náš vzťah mizerný, ale pravdepodobne som mala ten pocit iba ja. Pri tých zriedkavých príležitostiach, keď sme sa videli, mi Lila nedávala najavo žiadne rozpaky, bola láskavá, nikdy jej nevyklázlo ani jedno nepriateľské slovo.

Keď ma požiadala, aby som prisahala, že škatuľu v nijakom prípade neotvorím, urobila som to. No len čo som sa ocitla vo vlaku, rozviazala som špagát, vytiahla som zošity a pustila sa do čítania. Nebol to denník, hoci v ňom detailne zaznamenala udalosti zo svojho života už od konca základnej školy. Pôsobilo to skôr ako svedectvo jej zarytého odhodlania písať. Stránky boli plné opisov: konár stromu, rybníky, kameň, list s bielym žilkovaním, domáce hrnce, jednotlivé diely kávovaru, ohrievač, uhlie a popol, podrobná mapa nášho dvora, široká cesta, zhrdzavená železná kostra továrne za rybníkmi, ihrisko a kostol, rúbanisko za železničnou traťou, nové domy, rodičovský byt, obuvnícke nástroje, ktoré používali jej otec a brat, ich pohyby pri práci, a najmä farby, farby každej veci v rozličnej fáze dňa. Ale neboli tam len opisy. Miestami sa objavovali osamotené slová v nárečí a v taliančine, niekedy zakrúžkované, bez komentára. A cvičenia prekladu z latinčiny a gréčtiny. A celé úryvky v angličtine o dielničkách vo štvrti, tovare, káre prekypujúcej ovocím a zeleninou, s ktorou Enzo Scanno chodil každý deň ulicami a somára držal za ohlávku. A toľko úvah o knihách, ktoré čítala, o filmoch, čo videla v sále na fare. A mnohé z názorov, ktoré zastávala v rozhovoroch s Pasqualem a so mnou. Iste, celé to bolo nesúvislé, ale všetko, čo Lila uvážnila v písme, nadobúdalo vyšší zmysel a dokonca ani na stránkach, ktoré napísala v jedenástich či dvanástich rokoch, som nenašla jediný riadok, ktorý by znel detinsky.

Zvyčajne boli vety extrémne presné, interpunkcia veľmi dôsledná, písmo elegantné, ako to, ktoré nás naučila učiteľka Olivierová.

Ale niekedy, akoby jej nejaká droga zaplavila žily, Lila neudržala plán, ktorý si určila. Vtedy sa texty menili na dýchavičné, vety naberali príliš frenetický rytmus, interpunkcia sa vytrácala. Obvykle jej však netrvalo dlho, aby sa znovu vrátila k pokojnému, jasnému štýlu. Ale tiež sa mohlo stať, že sa náhle zarazila a zvyšok stránky zaplnila obrázkami pokrútených stromov, zvrásnených hôr v hmle, pokrivených tvári. Strhli ma jej uhladené, ale aj tie uletené záznamy, a čím viac som čítala, tým viac som sa cítila oklamaná. Koľko len cvičenia bolo za tým listom, ktorý mi poslala pred rokmi na Ischiu: preto bol tak dobre napísaný. Vložila som všetko späť do škatule a sľúbila si, že sa v nej už nebudem hrabať.

Ale čoskoro som zas podľahla, zošity ma k sebe ťahali vábivou silou, ktorú Lila vyžarovala už od detstva. Opísala štvrt, rodinných príslušníkov, Solarovcov, Stefana, každú osobu a vec s nelútostnou presnosťou. A čo si len dovolila ku mne, k tomu, čo som hovorila, čo som si myslela, k ľuďom, ktorých som mala rada, k môjmu samotnému výzoru. Zvečnila pre ňu rozhodujúce momenty bez toho, aby sa starala o čokoľvek a kohokoľvek. V tých textoch sa zračila čistá radosť, ktorú zakúsila, keď v desiatich rokoch napísala ten svoj príbeh, *Modrú vílu*. Bolo tam rovnako jasne vyjadrené, ako trpela, lebo naša učiteľka Olivierová sa neunúvala jej k tomu príbehu povedať čo len slovo, celkom ho ignorovala. Čítala som v nich utrpenie a zúrivosť, lebo ja som išla na nižšiu strednú školu a o ňu sa nestarala, ju som opustila. Ale aj nadšenie, s ktorým sa naučila remeslo obuvníčky, a túžba po odвете, vďaka ktorej nakreslila nové topánky, a potešenie, že vyrobila jeden pár spolu s bratom Rinom. Bola tam bolesť, keď jej otec Fernando povedal, že tie topánky nie sú dobre urobené. Na tých stránkach som našla všetko možné, ale najmä nenávisť k bratom Solarovcom, zúrivé odhodlanie, s ktorým odmietla lásku toho staršieho, Marcella, a okamih, keď sa rozhodla, že sa zasnúbi s krotkým údenárom Stefanom Carraccim, ktorý chcel z lásky kúpiť prvý pár topánok, čo vyrobila, a prisahal, že ich bude navždy opatrovať. Ach, ten pekný moment, keď sa v pätnástich rokoch cítila ako bohatá a elegantná dáma, zavesená do svojho snúbenca, ktorý len z lásky k nej investoval kopy peňazí do otcovho a bratovho obuvníctva, do obuvi Cerullo. A aké zadostučinenie zakúsila: topánky zrodené z jej predstavivosti viac-menej hotové, byť v novej štvrti, svadba v šestnástich rokoch. A aká okázalá svadobná hostina nasledovala, aká sa len cítila šťastná. No potom sa

uprostred osláv objavil Marcello Solara, spolu so svojím bratom Micheleom, obutý práve v tých topánkach, o ktorých jej manžel tvrdil, že mu na nich tak záleží. Jej manžel. Čo za muža si vlastne zobrala? Teraz, keď už bola ruka v rukáve, si strhne falošnú masku a ukáže jej ohavne skutočnú tvár? Otázky a neprikrášené fakty o našej biede. Strávila som nad tými stránkami celé dni, celé týždne. Preštudovala som si ich, napokon som sa naučila naspamäť úryvky, ktoré sa mi páčili, ktoré ma nadchýnali, ktoré ma hypnotizovali, ktoré ma ponížovali. Za ich prirodzenosťou bola iste nejaká faloš, ale nedokázala som zistiť aká.

Napokon som jedného novembrového večera vyčerpaná vyšla von a zobrala si so sebou aj škatuľu. Už som to nemohla vydržať, cítiť na sebe a v sebe Lilu aj teraz, keď som bola veľmi uznávaná, aj teraz, keď som mala život mimo Neapola. Zastavila som sa na moste Solferino a pozerala sa na svetlá rozmazané ľadovou hmlou. Položila som škatuľu na múr, pomaly som ju po milimetri posúvala, až spadla do rieky, takmer akoby sa dolu zrútila ona, Lila osobne, so svojimi myšlienkami, slovami, zlomyselnosťou, s ktorou každému vracala úder, s tým jej spôsobom, ktorým si ma privlastnila, ako každú osobu či vec, či udalosť, či vedomosť, ktoré sa o ňu obtreli: knihy a topánky, jemnosť a násilie, svadba a svadobná noc, návrat do štvrte v novej úlohe pani Raffaelly Carracciovej.

2

Nemohla som uveriť, že Stefano, taký láskavý, taký zamilovaný, daroval Marcellovi Solarovi pripomienku Lily ako dievčatka, stopu po jej námahe na topánkach, ktoré si vymyslela.

Zabudla som na Alfonsa a Marisu, ktorí sa spolu pri stole bavili s rozžiarenými očami. Už som nevnímala matkin pripitý smiech. Vytratila sa hudba, spevákov hlas, tancujúce páry, Antonio, ktorý vyšiel na terasu a zožieraný žiarlivosťou ostával za sklom a pozoroval fialové mesto, more. Vybledol dokonca aj obraz Nina, ktorý len pred chvíľou opustil sálu ako archanjel bez zvestovania. Teraz som videla len Lilu, ktorá čosi pobúrene hovorila Stefanovi do ucha, mŕtvolne bledá v svadobných šatách. Neusmieval sa, na tvári sa mu rozlievala biela škvrna od rozpakov, šírila sa mu od čela až k očiam ako karnevalová maska. Čo sa deje, čo sa teraz stane? Moja priateľka k sebe ťahala manžela oboma rukami. Dávala do toho silu,

dôverne som ju poznala, a tak som cítila, že keby mohla, odtrhla by mu ruku od tela a prešla by sálou, držiac ju vysoko nad hlavou, krv kvapkajúca na vlečku, a použila by ju ako kyjak, ktorým by Marcellovi dobre miereným úderom rozbila hlavu. Tak ako Samson oslou čelustou pobil tisíc mužov. Ach áno, urobila by to, a pri tej predstave sa mi srdce prudko rozbúšilo, v hrdle mi vyschlo. Potom by obom mužom vylúpila oči, odškľbla by im mäso z kostí na tvári, pohrýzla by ich. Áno, áno, cítila som, že chcem, chcem, aby sa to stalo. Koniec lásky a tej neznesiteľnej slávnosti, žiadne objatia v posteli v Amalfi. Zničiť hneď každú vec a osobu vo štvrti, rozprášiť ich na márne kúsky, utiecť, ja s Lilou, odísť žiť niekam ďaleko, vedno schádzajúc s radostnou okázalosťou po schodíkoch do zatratenia, my dve samy v neznámych mestách. Zdalo sa mi to ako správne vyústenie toho dňa. Ak nás nič nemohlo zachrániť, ani peniaze, ani mužské telo a ani štúdium, tak sme mohli rovno všetko zničiť. V hrudi mi rástol jej hnev, moja a zároveň nie moja sila, ktorá ma naplnila radosťou z toho, že strácam samu seba. Túžila som, aby táto sila vystúpila z brehov. Ale zároveň som si uvedomila, že ma desí. Až neskôr som pochopila, že viem byť potichu nešťastná len preto, že som neschopná násilných reakcií, obávam sa ich, radšej ostávam nehybná a živím v sebe nevraživosť. Lila nie. Keď opustila svoje miesto, postavila sa s takou rozhodnosťou, až rozochvela stôl, príbor v špinavých tanieroch, prevrátila pohár. Zatiaľ čo sa Stefano mechanicky snažil zabrániť tomu, aby rozliate víno stieklo na šaty pani Solarovej, vyšla rýchlym krokom bočnými dverami, poťahu- júc šaty zakaždým, keď sa niekde zachytili.

Napadlo mi, že sa za ňou rozbehnem, stisnem jej ruku, pošepkám jej preč, preč odtiaľto. Ale ani som sa nepohla. Pohol sa Stefano, vybral sa za ňou po kratučkom závähaní a preplietol sa pomedzi tancujúce dvojice.

Poobzerala som sa okolo seba. Všetci si všimli, že niečo popudilo nevestu. Ale Marcello sa naďalej sprisahaneckým spôsobom zhováral s Rinom, akoby bolo prirodzené, že chodí v tých topánkach. Obchodník s kovmi pokračoval v čoraz obscénnejších prípitkoch. Tí najnižšie postavení v hierarchii stolov a hostí sa naďalej snažili pokrytecky tváriť, že je všetko v poriadku. Jednoducho, zdalo sa, že nikto okrem mňa si neuvedomil, že práve posvätený zväzok – a ktorý bude pravdepodobne trvať až do smrti manželov, s deťmi, početnými vnúcatami, radosťami a bolesťami, striebornou, zlatou

svadbou – pre Lilu, nech by sa jej manžel akokoľvek snažil, aby mu odpustila, už skrátka a dobre skončil.

3

Nasledujúce udalosti ma v prvej chvíli sklamali. Sedela som vedľa Alfonsa a Marisy, no nevenovala som žiadnu pozornosť ich rečiam. Čakala som na známky vzbury, ale nič sa nestalo. Vyznať sa v Lilinej hlave bolo ako zvyčajne ťažké: nepočula som ju kričať, nepočula som ju vyhrážať sa. Stefano sa po polhodine znovu objavil, veľmi srdečný. Prezliekol si oblek, z čela a z okolia očí mu zmizla biela škvrna. Obchádzal príbuzných a priateľov a čakal, kým sa objaví manželka, a keď sa vrátila do sály oblečená už nie ako nevesta, ale v cestovných šatách, v belasom pastelovom kostýme, s veľmi svetlými gombíkmi a modrom klobúčiku, hneď sa k nej pripojil. Lila naberala striebornou lyžicou bonbóny z krištáľovej nádoby a rozdávala ich deťom, potom prešla pomedzi stoly a rozniesla bonboniéry najprv svojim príbuzným, potom Stefanovým. Ignorovala celú rodinu Solarovcov a dokonca aj svojho brata Rina, ktorý sa jej s trochu úzkostným úsmevom spýtal: už ma nemáš rada? Neodvetila, bonboniéru podala Pinuccii. Mala neprítomný pohľad, ešte výraznejšie líčne kosti než zvyčajne. Keď prišiel rad na mňa, roztržito mi podala, bez čo len úsmevu porozumenia, keramický košík plný bonbónov, zavinutý v bielom tyle.

Medzičasom už Solarovci pre toľkú nezdvorilosť znervózneli, ale Stefano situáciu vzápätí zmiernil, keď ich po jednom objal s prívetivým, mierumilovným výrazom a pritom mrmlal: „Je unavená, majte strpenie.“

Pobozkal na líca aj Rina, no švagor nespokojne zvrážtil tvár, začula som: „To nie je únavou, Ste, tá sa narodila chybná a je mi to ľúto kvôli tebe.“

Stefano vážne odvetil: „Chybné veci sa opravia.“

Potom som videla, ako sa rozbehol za manželkou, ktorá už kráčala k dverám, zatiaľ čo sa z orchestra šírili opité zvuky a mnohí sa tlačili k východu, aby ich ešte pozdravili.

Teda žiadny zlom, neujdeme spolu po cestách sveta. Predstavila som si mladomanželov, pekných, elegantných, ako nastupujú do auta so sklápacou strechou. Zanedlho dorazia na amalfitánske pobrežie do luxusného hotela a každá smrteľná urážka sa zmení na

trucovanie, ktoré bude ľahké prekonať. Nerozmyslela si to. Lila sa odo mňa s konečnou platnosťou odtrhla a – zrazu sa mi zdalo – tá vzdialenosť bola v skutočnosti väčšia, než som si myslela. Ona sa *nielenže* vydala, neobmedzila sa na to, že bude každý večer spať s mužom, aby sa podrobila manželským rituálom. Súviselo to s niečím, čo mi predtým nedošlo, ale v tej chvíli sa mi zdalo očividné. Lila tým, že prijala ktovieakú obchodnú dohodu, ktorú spečatila medzi jej manželom a Marcellom jej dievčenská námaha, priznala, že jej na ňom záleží viac než na akejkolvek inej osobe či veci. Ak už kapitulovala, ak už strávila tú urážku, puto so Stefanom muselo byť naozaj silné. Milovala ho, milovala ho ako dievčatá vo fotorománoch. Po celý zvyšok života mu obetuje každú svoju schopnosť a on si tú obeť ani nevšimne, bude ho obklopovať bohatstvo citu, inteligencie, predstavivosti, ktoré ju charakterizovali, a on nebude ani vedieť, ako s nimi naložiť, premrhá ich. Nie som schopná, pomyslela som si, nikoho tak milovať, ani Nina, viem len tráviť čas nad knihami. A na zlomok sekundy som sa videla rovnaká ako obitá miska, do ktorej moja sestra Elisa dávala jesť mačiatku, až kým sa viac neukázalo a miska ostala prázdna a zaprášená na odpočívadle. V tej chvíli som so silným pocitom úzkosti nadobudla presvedčenie, že som zašla príďaleko. Musím sa vrátiť späť, musím sa správať ako Carmela, Ada, Gigliola, aj samotná Lila. Prijat štvrt', zahnať pýchu, potrestať namyslenosť, prestať ponižovať toho, kto ma miluje. Keď sa pobrali aj Alfonso a Marisa, aby prišli načas na stretnutie s Ninom, urobila som veľký okruh, aby som sa vyhla matke, a pripojila som sa k svojmu frajerovi na terase.

Bola som oblečená príliš ľahko, slnko už zapadlo, začínala byť zima. Len čo ma Antonio zbadal, zapálil si cigaretu a ďalej predstieral, že sa pozerá na more.

„Poďme odtiaľto,“ povedala som.

„Choď si so Sarratoreho synom.“

„Chcem odísť s tebou.“

„Si klamárka.“

„Prečo?“

„Lebo keby ťa chcel, nechala by si ma tu a nepovedala by si mi ani čau.“

Mal pravdu, ale nahnevalo ma, že to hovorí tak otvorene, bez toho, aby si dával pozor na jazyk. Zasyčala som naňho: „Ak nechápeš, že práve riskujem, lebo kedykoľvek môže prísť moja matka

a kvôli tebe ma prefackať, tak to znamená, že myslíš len na seba a na mne ti vôbec nezáleží.“

V mojich slovách postrehol málo nárečia, všimol si dĺžku súvetia a stratil trpezlivosť. Odhodil cigaretu, schmatol ma za zápästie s čoraz horšie ovládanou silou a vykričal mi – výkrik uviaznutý v hrdle –, že on tam bol pre mňa, len pre mňa, to ja som mu nakázala, aby sa pri mne stále držal, v kostole a na hostine, áno, ja, a nechala si ma to odprisahať, chrčal, prisahaj, že ma nikdy nenecháš samu, a tak som si dal ušiť oblek a som zadlžený až po uši u pani Solarovej a aby som ti urobil radosť, aby som urobil to, o čo si ma žiadala, nestrávil som ani minútu so svojou matkou a súrodencami: ale odmena za to je aká, odmena je, že si sa ku mne správala ako k nejakému chujovi, stále si sa rozprávala s básnikovým synom a ponížila si ma pred všetkými priateľmi, kvôli tebe som vyzeral ako taký pako, lebo pre teba nie som nikto, lebo ty si veľmi vzdelaná a ja nie, lebo nerozumiem veciam, čo hovoríš, a je to pravda, čistá pravda, že im nerozumiem, ale kurník šopa, Lenù, pozri sa na mňa, pozri sa mi do očí: myslíš si, že ma vodiš na špagáte, myslíš si, že nedokážem povedať dosť, a pritom sa mýliš, vieš všetko, ale nevieš, že ak teraz so mnou vyjdeš tamtými dvermi, ak ti teraz poviem, no dobre, a odídeme, ale potom zistím, že sa vídaš v škole alebo kdekoľvek inde s tým kreténom Ninom Sarratorem, zabijem ťa, Lenù, zabijem ťa, a tak si to dobre rozmysli, nechaj ma hneď tu, zúfal si, nechaj ma, bude to tak pre teba lepšie, a pritom sa na mňa díval červenými a obrovskými očami a slová vyslovoval tak, že naširoko otváral ústa, kričal ich na mňa bez toho, aby kričal, s rozšírenými, celkom čiernymi nosnými dierkami, a v tvári mal také utrpenie, že som si pomyslela, že si možno vnútri ubližuje, lebo vety, kričané takto v hrdle, v hrudi, no ktoré nevybuchnú na vzduchu, sú ako úlomky ostrého železa, ktoré mu zraňujú pľúca a hltan.

Nejasne som cítila, že takýto útok potrebujem. Zovretie okolo zápästia, strach, že ma zbije, ten prúd ubolených slov ma napokon utešili, zdalo sa mi, že aspoň jemu na mne veľmi záleží.

„Ubližuješ mi,“ pošepla som.

Pomaly povolil zovretie, ale naďalej sa na mňa uprene díval s otvorenými ústami. Dať mu váhu a autoritu, pripútať sa k nemu, pokožka na zápästí mi fialovela.

„Ako sa rozhodneš?“ spýtal sa ma.

„Chcem ostať s tebou,“ odvetila som, ale nadurdená.

Zavrel ústa, oči sa mu naplnili slzami, zahľadel sa na more, aby ich zahnal späť.

Krátko nato sme sa ocitli na ulici. Nepočkali sme na Pasqualeho, Enza, dievčatá, s nikým sme sa nerozlúčili. Najdôležitejšie bolo, aby nás nevidela moja matka, a tak sme zdrhli peši, už bola tma. Chvíľu sme kráčali vedľa seba bez toho, aby sme sa dotýkali, potom mi Antonio neisto položil ruku okolo pliec. Chcel mi dať najavo, že čaká na moje odpustenie, takmer akoby to celé zavinil. Keďže ma mal rád, rozhodol sa, že bude hodiny, ktoré som pred jeho očami, zvodná a zvedená, strávila s Ninom, považovať za nejaké halucinácie.

„Urobil som ti modrinu?“ spýtal sa a chcel sa mi dotknúť zápastia.

Neodvetila som. Stisol mi plec širokou dlaňou, dala som najavo, že je mi to nepríjemné, čo ho prinútilo povoliť zovretie. Čakal, čakala som. Keď sa znovu pokúsil o znamenie kapitulácie, ovinula som mu ruku okolo pása.

4

Neprestajne sme sa bozkávali, za stromom, v bráne domu, v tmavých uličkách. Potom sme nasadli na autobus, prestúpili, až sme dorazili na stanicu. Peši sme sa vybrali k rybníkom, naďalej sa bozkávajúc na málo frekventovanej ceste, ktorá sa tiahla popri železnici.

Cítala som sa rozhorúčená, hoci šaty boli ľahké a večerný chlad zbavoval pokožku tepla a spôsobil mi náhle triašky. Antonio sa na mňa občas v tieni pritisol, objímal ma s takou náruživosťou, až ma to bolelo. Jeho pery pálili, horúčava jeho úst mi rozpaľovala myšlienky a predstavivosť. Lila a Stefano, hovorila som si, sú možno už v hoteli. Možno práve večerajú. Možno sa už prezliekli na noc. Ach, môcť tak spať pritisnutá k mužovi, netrpieť viac zimou. Cítala som Antoniov jazyk, krútil sa mi v ústach, a zatiaľ čo mi stiskal prsia cez látku šiat, hladila som mu pohlavie cez vrecko nohavíc.

Čiernu oblohu akoby pofrkali obláčiky žiariace od svitu hviezd. Hnilobný zápach machu a pôdy pri rybníkoch ustupoval sladkastým vôňam jari. Tráva bola vlhká, voda chvíľami zabublala, akoby do nej spadol žalud, kameň, žaba. Prešli sme cestou, ktorú sme dobre poznali, viedla ku skupinke zoschnutých stromov s tenkými kmeňmi a škaredo polámanými konármi. Pár metrov odtiaľ stála stará konzerváreň, budova s prepadnutou strechou, samé železné

trámy a plech. Cítila som v sebe potrebu rozkoše, čohosi, čo ma ťahalo zvnútra ako napnutý zamatový pás. Chcela som, aby túžba našla veľmi prudké uspokojenie, schopné celý ten deň roztriešťať na márne kúsky. Vnímala som ju ako príjemné trenie, hladenie a pichanie dolu v lone, silnejšie než inokedy. Antonio mi hovoril zamilované slová v nárečí, naliehavo mi ich šepkal do úst, na krk. Mlčala som, vždy som počas našich stretnutí mlčala, len som vzdychala.

„Povedz mi, že ma máš rada,“ poprosil ma úpenlivo v jednej chvíli.

„Áno.“

„Povedz mi to.“

„Áno.“

Nič iné som nedodala. Objala som ho, pritisla som si ho k sebe so všetkou silou. Chcela som, aby ma hladkal a bozkával na každom kúsočku tela, potrebovala som, aby ma oblizoval, hrýzol, aby mi vyrazil dych. Trochu ma od seba odsunul a vkĺzol jednou rukou do podprsienky, pričom ma ďalej bozkával. Ale to mi nestačilo, v ten večer to bolo príliš málo. Všetky dotyky, ku ktorým medzi nami do tej chvíle došlo, ktoré mi obozretne vnútil a ktoré som rovnako obozretne prijala, sa mi teraz zdali nedostatočné, nepohodlné, príliš rýchle. Nevedela som však, ako mu povedať, že chcem viac, chýbali mi slová. Pri každom z našich tajných stretnutí sme dodržiavali mlčanlivý rituál, bod po bode. Hladkal mi prsia, vyhrnul sukňu, dotýkal sa ma medzi nohami a popritom mi dával znamenie, keď sa na mňa tlačil s tou hrčou jemnej kože a chrupaviek a žíl a krvi, ktorá mu vibrovala v nohaviciach. Ale pri tejto príležitosti som otáľala s tým, aby som mu ho vytiahla von, vedela som, že len čo to urobím, zabudne na mňa, prestane sa ma dotýkať. Prsia, boky, zadok, ohanbie by ho už nezamestnávali, sústredil by sa len na moju ruku, či vlastne, hneď by mi ju chytil a nasmeroval by ma na správny rytmus. Potom by vytiahol vreckovku a držal by ju pripravenú do chvíle, kým by mu z úst vyšlo tiché zachrčanie a z penisu tekutina. Vtedy by sa trochu omráčený, možno aj zahanbený, odtiahol a vrátili by sme sa domov. Zvyčajný záver, no teraz som zmätene cítila, že sa to musí zmeniť: nezáležalo mi na tom, či otehotniem, hoci nie som vydatá, či zhreším, nezáležalo mi na božských strážcoch usadených vo vesmíre nad nami, na Duchovi Svätom či na kom inom, a Antonio to vycítil a bol z toho nesvoj. Čoraz rozrušenejší ma bozkával, opakovane sa pokúsil stiahnuť mi ruku dole, ale vyvliekla